

Cathy Spierenburg

EEN LEES- EN BIBLIOTHEEKPROJECT OP HET PLATTELAND IN DERDEWERELDLANDEN MY BOOK BUDDY LAAT KINDEREN LEZEN!

De zon komt op. Ochtend op het platteland in Afrika. De haan kraait om half zes de bewoners van de hutjes wakker. Tijd om op te staan, want er is een lange dag te gaan. Wassen is er niet bij, het schaarse water afkomstig uit de waterput vijfhonderd meter verderop wordt gebruikt om een voedzame pap te maken voor de bewoners van het erfje. Het vuur van verzameld brandhout verwarmt het water in de zinken pannetjes. Na het eten begint voor veel kinderen de zware tocht naar school. Vaak op blote voeten, want geld voor schoenen ontbreekt. Ze dragen wel een schooluniform waar vaak lang voor gespaard is.

Voor wie veel reist of reisprogramma's via de media ziet, zijn dit herkenbare taferelen. In veel Afrikaanse en Aziatische landen leeft 80% van de bevolking op het platteland. Boeren die de kost verdienen in de bananen- of mango-plantages of op de tabaksvelden. Mijnwerkers die in afgelegen mijnen dagelijks de afdaling maken met gevaar voor eigen leven. Zwaar werk om de vele kinderen die elk gezin telt te voorzien van de dagelijkse levensbehoefte. Gebrek aan elektriciteit en stromend water en het ontbreken van een infrastructuur maken dat het leven zwaar is. De tegenstellingen tussen het platteland en de stad zijn groot. Als je een kijkje neemt op de scholen, zie je leraren voor overvolle klassen met meer dan vijftig kinderen en een chronisch gebrek aan leermiddelen. Ze worden slecht betaald en zijn gebrekkig opgeleid, maar ze zien in dat educatie de basis is voor de ontwikkeling van kinderen die de toekomst van een land zijn.

GELETTERDHEID

De ontwikkeling van kinderen begint met geletterdheid. Veel kinderen krijgen geen kans deze competentie te

ontwikkelen door een gebrek aan boeken en blijven daardoor (functioneel) analfabeet. Terwijl juist het lezen van boeken hun horizon kan verbreden en ze informatie kunnen halen uit teksten. Maar heerlijk even wegdromen bij een prachtig fantasieverhaal maakt natuurlijk ook dat je je eigen alledaagse zorgen even kunt vergeten.

LOKALE BETROKKENHEID VERGROTEN

Vanaf 2010 is er voor een aantal scholen, voor de kinderen, de leraren en hun ouders een en ander veranderd door de introductie van My Book Buddy. Dit is een bibliotheekconcept dat impact heeft op de ontwikkeling van de gemeenschap. "My Book Buddy is a goldmine", riep een onderwijsinspecteur in Kenia zijn publiek toe. "It is much more than a book." My Book Buddy gebruikt de infrastructuur van de bestaande scholen als basis en sluit aan bij de lokale bevolking. De boeken, die lokaal gekocht worden, staan in een daarvoor ontworpen kast, My Book Buddy, in de vorm van een boek. De kast kan op slot en de inhoud is zo beschermd tegen diefstal, stof en vuil. De achterkant is beschilderd met schoolbordenverf zodat die functioneel is.

Bibliotheekregels, de top vijf, boekrecensies, alles kan erop en ook weer eraf. En het inspireert. Elk kind ontvangt een eigen boekentas, My Book Buddy Bag, waardoor het boek beschermd is tijdens het vervoer en waar het na het lezen in een vaak stoffige hut keurig in opgeborgen kan worden. Zowel de kasten als de tassen worden door de lokale bevolking gemaakt aan de hand van een bouwtekening en patronen. De eigen inbreng van de mensen is van cruciaal belang. Zo creëer je betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Door de leraren van elke klas erbij te betrekken ontstaat draagvlak. En ouders moeten erop toezien dat wekelijks op My Book Buddy Day, als de bijbehorende vlag uitgaat, de boeken worden teruggebracht. Het My Book Buddy lied dat elk kind wekelijks meezingt, brengt vrolijkheid en betrokkenheid. Een dergelijk systeem is behoorlijk innovatief. Een stempel in elk boek voorkomt handel op de zwarte markt, want boeken zijn kostbaar. Er ontstaat een dynamiek in de school. Leraren worden kort getraind om het eenvoudige administratieve systeem te beheren en een activiteitenkaart biedt inspiratie voor klassenactiviteiten. Ze leren voorlezen uit het speciale My Book Buddy boek. Op een boekenlegger houden de kinderen zelf hun leesresultaten bij. Jaarlijkse evaluatie geeft zicht op duurzaamheid en er wordt nagedacht over de manier waarop men zelf verantwoordelijkheid neemt voor de continuïteit.

Dit is van cruciaal belang. Inmiddels lezen 150.000 kinderen boeken uit de bibliotheken.

LEZEN MET VLUCHTELINGENKINDEREN

Het leesproject voor vluchtelingenkinderen in Nederland vloeit voort uit dezelfde doelstelling en ambitie die My Book Buddy heeft: kinderen uit ontwikkelingslanden laten lezen en de verhalen dichtbij de kinderen brengen. De kinderen die meekomen met volwassen vluchtelingen zijn vaak getraumatiseerd en kwetsbaar en lopen grote risico's om de aansluiting in de samenleving te missen en zich op een zo natuurlijk mogelijke manier te ontwikkelen. De taal- en leesontwikkeling vragen grote aandacht in de periode dat kinderen zich bevinden in de sensitieve periode waarin zij zich een of meerdere talen eigen maken. Mondelinge taal en lezen zijn de basis voor verdere ontwikkeling. Taal is eveneens bijzonder belangrijk bij het volgen van de vakken op school. Vluchtelingenkinderen ontvangen het Beeldwoordenboek en bijbehorend werkschrift en op de AZC-locaties staat een My Book Buddy boekenkast met geselecteerde boeken.

ZELF IETS DOEN?

Kinderen zijn in een bepaald opzicht universeel. Ze zijn leergierig en nieuwsgierig, eigenschappen die je in elk werelddeel ziet. Het is voor kinderen een natuurlijke behoefte om te ontdekken en te ontwikkelen. Maar het ene kind krijgt nu eenmaal veel meer kansen daarvoor dan het andere kind. Maar ieder kind heeft er evenveel recht op! Nederlandse scholen kunnen bijvoorbeeld al dan niet in samenwerking met een bibliotheek zelf geld inzamelen door het houden van een leesmarathon, het laten sponsoren van het lezen van een boek, het houden van een boekenbeurs, kortom, er is genoeg te verzinnen. En wanneer je weet waarvoor je het doet en je later terug kunt zien dat een school in Afrika meedoet dankzij jouw inspanning, geeft dat veel voldoening. Pabostudenten kunnen ook hun internationale stage lopen bij één van de My Book Buddy projecten. De Stichting Theole, verbonden aan de KPZ, heeft het project inmiddels omarmd: het gaat binnenkort ook op scholen in Nepal van start.

Cathy Spierenburg, founder van de particuliere NGO en programmamanager van My Book Buddy, heeft jarenlang op een pabo les gegeven. Binnen het vak Nederlands was er veel ruimte voor kinder- en jeugdliteratuur en het belang van alle vormen van lezen. Voor meer informatie www.mybookbuddy.nl